

PSI: Η Μεγάλη «Μπλόφα» της Σωτηρίας της Ελλάδος από τη Χρεοκοπία

Στις 24 Φεβρουαρίου 2012, το Υπουργείο Οικονομικών άνοιξε την αυλαία της διαδικασίας της ανταλλαγής των ελληνικών ομολόγων με την δημοσιότητα των όρων του περιβόητου *PSI* (*Private Sector Involvement*). Δηλαδή, της συμμετοχής των ιδιωτών επενδυτών (εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών) στο «κούρεμα» (haircut) των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η έγκριση που παρέσχε το υπουργικό συμβούλιο στο *PSI* γίνεται στο πλαίσιο των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής των Βρυξελλών της 26^{ης} Οκτωβρίου 2011 και του συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης (*Eurogroup*) της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2012. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η ανταλλαγή ομολόγων του ελληνικού δημοσίου, συνολικού ύψους 206 δις ευρώ, τα οποία θα ανταλλαγούν με τους ακόλουθους όρους : (i) τα νέα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου θα έχουν ονομαστική αξία ίση με το 31.5% της ονομαστικής αξίας των ανταλλασσόμενων παλαιών ομολόγων, (ii) με βραχυπρόθεσμα χρεόγραφα του EFSF (Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) διάρκειας δύο ετών (ή και μικρότερης) από την ημερομηνία ολοκλήρωσης του *PSI* και ονομαστικής αξίας ίσης με το 15% της ονομαστικής αξίας των ανταλλασσόμενων ομολόγων, και (iii) ένα *δικαίωμα* επιπρόσθετης πληρωμής (*warrant*) συνδεδεμένο με τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της Ελλάδος, που δεν έχει αποσαφηνιστεί ακόμη, αλλά δεν θα ξεπερνά ετησίως το 1% της ονομαστικής αξίας των νέων ομολόγων.

Και όλο αυτό το φοβερό «μπέρδεμα» της περίπλοκης *αναδιάρθρωσης* του συσσωρευτικού δημόσιου χρέους της χώρας που ‘σοφίστηκαν’ οι επιτελείς της ευρωζώνης και του ΔΝΤ, μας ταλανίζει από το καλοκαίρι του 2011 με την παταγώδη αποτυχία του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος. Τα *άκριτα μέτρα λιτότητας* έχουν εξαθλιώσει τον ελληνικό λαό από την *αποφράδα* ημέρα της 10ης Μαΐου 2010, κι αποτελούν μαζί με το *Greek PSI* την διαρκή ενασχόληση του διεθνούς Τύπου. Εντούτοις, όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης στη συνέχεια, δεν *σώζουν* την Ελλάδα από τη χρεοκοπία.

Συγκεκριμένα, το ‘γλειφιτζούρι’ που προσφέρουν οι Ευρωπαϊκές αρχές στο *PSI* μέσω του *EFSS* για να μετριάσει την ‘πίκρα’ των ιδιωτών επενδυτών, αλλά μεταβιβάζεται μέσω της δανειακής σύμβασης να το επωμισθεί ο έλληνας φορολογούμενος, αντιστοιχεί στο ποσό των 30 δις ευρώ. Το ‘επιδόρπιο’ του *αποσπασμένου δικαιώματος μελλοντικής εκπλήρωσης* (*warrant*) συνδεδεμένου με τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της χώρας, υπό τις παρούσες συνθήκες της *καλπάζουσας* ύφεσης με αρνητικό ρυθμό του ΑΕΠ της τάξεως του -7%¹ και άνω του ενός εκατομμυρίου (επισήμως) ανέργους στους δρόμους (21% ανεργία και 51% στους νέους), είναι, αν μη τι άλλο, μηδενικής αξίας. Μάλιστα, οι ξένοι αναλυτές, ως ευφημισμό, το ‘επιδόρπιο’ το ονόμασαν “ a rat’s ass ”.

Έτσι, βάσει των όρων του *PSI*, το «κούρεμα» των €206 δις των ομολόγων του ελληνικού δημοσίου [εκ του συνολικού δημόσιου χρέους 368 δις ευρώ (2011)²] που ανήκουν σε ιδιώτες επενδυτές, συνιστά την διαγραφή του 53.5% του χρέους που ανήκει σε ιδιώτες, και αντιστοιχεί

¹ Το τμήμα οικονομικών ερευνών της J.P.Morgan Chase σε έκθεση της (9 Μαρτίου 2012) με τίτλο “ Προκλήσεις που Αντιμετωπίζει το Δεύτερο Ελληνικό Πακέτο” (Challenges Facing the Greek Second Package), αναφέρει ότι η ανάλυση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους του ΔΝΤ δεν λαμβάνει υπ’ όψη το πολύ αδύναμο αποτέλεσμα του ΑΕΠ (4^ο τριμήνου 2011), όταν σύμφωνα με τις δικές τους εκτιμήσεις το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας συρρικνώθηκε κατά - 18% και όχι κατά - 7%. Η ενσωμάτωση αυτού του αποτελέσματος ενισχύει την πρόβλεψη, τονίζει η έκθεση, ότι η ύφεση θα είναι πιο βαθιά και μακρύτερης διάρκειας. Γι αυτό, «η αναλογία χρέους προς ΑΕΠ θα είναι πιο κοντά στο 180% το 2020, από το 120% που εκτιμά η τρόικα».

² Υπουργείο Οικονομικών, Δελτίο Δημόσιου Χρέους, Δεκέμβριος 2011.

σε 107 δις ευρώ, εάν όλοι οι δανειστές εθελοντικώς αποδεχθούν το PSI. Η συνολική ανακούφιση των 107 δις ευρώ, βασίζεται στην υπόθεση ότι το 95 % των ομολογιούχων θα αποδεχτούν τους όρους της ανταλλαγής των νέων ομολόγων οι οποίοι διέπονται από το Αγγλικό Δίκαιο και θα συμμετάσχουν. Δέον να σημειωθεί, ότι από τα € 206 δις που δανείσθηκε η ελληνική κυβέρνηση, τα €177 δις (86%) διέπονται από Ελληνικό Δίκαιο και τα €29 δις (14%) από ξένο δίκαιο. Τα € 177 δις των ομολόγων που διέπονται από ελληνικό νόμο δεν είχαν ρήτρες συλλογικής δράσης (CAC's), αλλά με νομοθετικό διάταγμα (23-2-2012) εισήχθησαν και απαιτούν 2/3 εθελοντικής συμμετοχής, ενώ τα €29 δις ομολόγων υπό ξένο δίκαιο έχουν CAC's που απαιτούν 75% συμμετοχής.³

Η δημόσια προσφορά της ελληνικής κυβέρνησης για το PSI των ομολόγων που ανήκουν στο ελληνικό δίκαιο έληγε την 10^η μμ της 8^{ης} Μαρτίου, και για να ήταν επιτυχής η εθελοντική συμμετοχή των ιδιωτών επενδυτών έπρεπε να είναι μεγαλύτερη του 75%, έτσι ώστε να προχωρήσει η ανταλλαγή των ομολόγων και μαζί η αποφυγή της «άτακτης» χρεοκοπίας. Ως υπενθύμιση, το δημόσιο οφείλει την 20^η Μαρτίου 2012 να αποπληρώσει χρεολύσια ομολόγων ύψους 14.5 δις ευρώ και τα χρήματα δεν τα έχει εάν δεν λάβει το προταθέν δάνειο των 130 δις ευρώ από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Σύμφωνα όμως με την απόφαση της συνόδου κορυφής της 26^{ης} Οκτωβρίου 2011, το ποσό των € 130 δις θα εκταμειωθεί μόνο εάν το PSI είναι επιτυχές και η δανειακή σύμβαση που θα υπογραφεί από την ελληνική κυβέρνηση θα διέπεται από το αγγλικό δίκαιο.

Με άλλα λόγια, η νέα δανειακή σύμβαση της τρόικα των € 130 δις αποτελεί στην ουσία ένα Β' Μνημόνιο πιο επαχθές από το Α' Μνημόνιο της 10^{ης} Μαΐου 2010 των €110 δις, όπου ήδη εκταμειώθηκαν €73 δις πριν ακυρωθεί λόγω της αναποτελεσματικότητας του, αφού αντί της σωτηρίας από την χρεοκοπία, η πολύπαθη Ελλάδα βυθίσθηκε σε βαθιά ύφεση με καλπάζουσα ανεργία, και ο λαός της στην οικονομική εξαθλίωση και οι επιχειρήσεις της στην χρεοκοπία. Οι όροι του Β' Μνημονίου, του αποκαλούμενου ελληνικού πακέτου 'διάσωσης από την χρεοκοπία των 130 δις' και οι συνθήκες της ανταλλαγής των ομολόγων, συνιστούν την υποθήκευση των περιουσιακών στοιχείων της χώρας στους διεθνείς δανειστές μέχρι το 2042! Το χρέος αντί να μειωθεί αυξάνεται, διότι μόνο προσωρινά μειώνεται με το «haircut» κατά 107 δις ευρώ, ενώ μακροπρόθεσμα τα επιτόκια εξυπηρέτησης του χρέους υπερδιπλασιάζονται (από 2% αρχικά στο 4.25% μετά το 2020). Δηλαδή, το συνολικό δημόσιο χρέος των 368 δις ευρώ (2011) αρχικά μειώνεται κατά 107 δις ευρώ και εν συνεχεία αυξάνεται με τα νέα ομόλογα της ανταλλαγής (bond swap) ύψους 62 δις ευρώ⁴ συν το δάνειο των 130 δις της ΕΕ και του ΔΝΤ, στα 192 δις ευρώ, τα οποία τώρα (19 Μαρτίου 2012) πληροφορούμεθα ότι δεν επαρκούν και θα χρειαστεί και Γ' Μνημόνιο! ⁵

³ Δελτία Τύπου της 24^{ης} Φεβρουαρίου και 9^{ης} Μαρτίου 2012, Hellenic Republic, Ministry of Finance.

⁴ Σύμφωνα με τους όρους του PSI, οι ομολογιούχοι θα λάβουν νέες ομολογίες ονομαστικής αξίας € 315 για κάθε € 1000 ονομαστικής αξίας παλαιών ομολογιών που κατέχουν. Με την ενεργοποίηση των CAC's το 95.7% του συνόλου των παλαιών ομολογιών ονομαστικής αξίας € 206 θα ανταλλαγούν με νέες ομολογίες που εκπνέουν το 2042. Συνεπώς, € 206 δις × 95.7 = € 197.14 δις παλαιών ομολογιών θα ανταλλαγούν, κι αυτό σημαίνει με το haircut του 68,5%, θα εκδοθούν € 197.14 × 31.5 = € 62 δις ονομαστικής αξίας νέες ελληνικές ομολογίες που διέπονται από το αγγλικό δίκαιο. Οι νέες ομολογίες έχουν κλιμακωτή αύξηση επιτοκίου: 2% μέχρι το 2015, 3% μέχρι το 2020, 3.65% μόνο για το 2021, και έκτοτε 4.3% μέχρι το 2042. Δεν έχει σημασία πότε λήγουν οι παλαιές ομολογίες, όλοι οι ομολογιούχοι παίρνουν τις ίδιες νέες ομολογίες!

⁵ Financial Times, Is the IMF already assuming Greek failure? (Το ΔΝΤ ήδη υποθέτει μια Ελληνική Αποτυχία;). Το άρθρο αναφέρει ότι στη τριμηνιαία έκθεση του Μαρτίου 2012 το ΔΝΤ (IMF Country Report No 12/57), αναθεωρεί το νέο πακέτο διάσωσης των €130 δις στα € 174 δις. Πρόκειται για μια εκτενή Αξιολόγηση της Ελλάδος (231 σελίδων) από το ΔΝΤ.

Ας δούμε όμως από την αρχή γιατί το δημόσιο χρέος δεν είναι βιώσιμο με το *PSI* και αποτελεί μια μεγάλη « μπλόφα» των πολιτικών και αξιωματούχων της σημερινής κυβέρνησης. Ήδη τα αποτελέσματα της επιτυχίας του *PSI* για ομόλογα που υπόκεινται στο ελληνικό δίκαιο είναι γνωστά, με την εθελοντική συμμετοχή να φτάνει το 85.8% , που αντιστοιχεί σε αποδοχή κατόχων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 152 δις περίπου.⁶ Επίσης, κάτοχοι ονομαστικής αξίας € 20 δις ομολόγων υπό ξένο δίκαιο αποδέχτηκαν εθελοντικώς τους όρους του *PSI*, ανεβάζοντας το συνολικό ποσό αποδοχής στα € 172 δις. Και ξαφνικά, ως ‘αστραπή εν αιθρία’ η ελληνική κυβέρνηση ενεργοποιεί τα CAC’s, τις ρήτρες αναγκαστικής συμμετοχής, ενεργοποιώντας τα CDSs και αυτομάτως έχουμε πιστωτικό γεγονός (*credit event*), ήτοι την λέξη «χρεοκοπία» που όλοι τρέμανε να ακούσουνε από επίσημα χείλη από την εποχή του Χαρίλαου Τρικούπη.

Την επομένη της ολοκλήρωσης του *PSI* (9-3-2012) το αναμενόμενο⁷ «πιστωτικό γεγονός» έγινε πραγματικότητα, καθώς η διεθνής οργάνωση ISDA (International Swaps and Derivatives Association) απεφάνθη ότι : « η Ελλάδα ενεργοποίησε την πληρωμή των CDS’s (Ασφάλιστρα Πιστωτικής Χρεοκοπίας), διότι χρησιμοποίησε νομοθεσία η οποία εξαναγκάζει σε ζημιές όλους τους ιδιώτες πιστωτές»⁸ Τελικά, «άνθρακας απέβη ο θησαυρός» της πολυσυζητημένης άνω των € 100 δις «λείας» των παικτών της υποτιμητικής κερδοσκοπίας του ελληνικού δημόσιου χρέους. Η απόφαση του ISDA απλά σημαίνει, ότι το ανώτερο ποσό της καθαρής θέσης των ελληνικών CDS’s, δηλαδή των ασφάλιστρων πιστωτικής χρεοκοπίας σε κυκλοφορία που ενδέχεται να πληρωθεί ανέρχεται στα € 3.16 δις. Κι αυτό, διότι το πραγματικό ποσό θα είναι χαμηλότερο των τριών δις ευρώ, δεδομένου ότι οι ομολογιούχοι δεν θα χάσουν όλη την αρχική τους επένδυση.

Θα προχωρήσουμε λοιπόν στην ανάλυση του *PSI*, υπενθυμίζοντας στον αναγνώστη ότι στη κομβική Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ τον Οκτώβριο 2011, αποφασίστηκε να δοθεί ένα δεύτερο πακέτο στήριξης στην Ελλάδα, υπό την προϋπόθεση ότι η ελληνική κυβέρνηση θα αποδεχθεί ένα βαθύτερο «κούρεμα» των ομολόγων της, που ανήκουν σε ιδιώτες επενδυτές από το 21% το οποίο προέβλεπε η Συμφωνία της 21^{ης} Ιουλίου 2011. Οι ευρωπαϊκές αρχές έκριναν ότι ένα *PSI* με «κούρεμα» της τάξεως του 50% της ονομαστικής αξίας των ομολόγων, μαζί με ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρύθμισης της ελληνικής οικονομίας, θα καθιστούσαν βιώσιμο το δημόσιο χρέος. Τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης μέσω του EFSF θα προσέφεραν € 30 δις στο *PSI* υπό μορφή δανείου , και η ΕΕ μαζί με το ΔΝΤ θα διέθεταν επιπρόσθετο πρόγραμμα δανειοδότησης μέχρι € 100 δις έως το 2014, συμπεριλαμβανόμενης της απαιτούμενης ανά-κεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών. Κι αυτό, γιατί η τρόικα πίστευε ότι η επιτυχία του *PSI* θα προκαλούσε μια ασφαλή μείωση του λόγου,

⁶ Δυστυχώς, στο Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Οικονομικών για το *PSI* (9-3-2012), δεν παρατίθεται η ανάλυση των κατόχων των ομολόγων του δημοσίου που υπόκεινται στο ελληνικό δίκαιο. Έτσι, για ακόμη μια φορά έπρεπε να προστρέξουμε σε ξένες πηγές. Σύμφωνα με το Reuters σε συνεργασία με την Deutsche Bank (Factbox-Private sector take up of Greek debt swap, 7-3-2012) η κατανομή έχει ως ακολούθως : Ελληνικές Τράπεζες € 42 δις, Ελληνικά Ασφαλιστικά Ταμεία € 22 δις, άλλοι Ελληνικοί Εγχώριοι Λογαριασμοί € 8 δις, σύνολο: € 72 δις ελληνικά κεφάλαια. Ευρωπαϊκές Τράπεζες € 30 δις, Ευρωπαϊκές Ασφαλιστικές εταιρίες & Οργανισμοί € 25 δις, Hedge Funds & επενδυτές λιανικής πώλησης € 54 δις, διάφοροι λογαριασμοί, € 25 δις, σύνολο : € 134 δις διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων.

⁷ Ήδη οι διεθνείς οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης, Fitch και S&P, είχαν θέσει την Ελλάδα λόγω του «κουρέματος» των ομολόγων της στην κατηγορία της «επιλεκτικής χρεοκοπίας» (selective default), ενώ ο οίκος Moody’s την έθεσε στην τελευταία βαθμίδα πιστωτικής αξιολόγησης, απλό C. Επίσης, αναφορά γίνεται στο “ *Ευρώ: Η Θηλιά στο Λαιμό της Ελληνικής Κοινωνίας*” Εκδόσεις Έσοπτρον (Ιανουάριος 2012), όπου συγκεκριμένα αναφέρεται ότι « η κυβέρνηση, επίσημα πλέον, κήρυξε τη χώρα σε χρεοκοπία με την αποδοχή της αδιέξοδης λύσης του «κουρέματος» των ομολόγων της ... προκειμένου να παραμείνει η πολύπαθη Ελλάδα στη ζώνη του ευρώ, έστω και χρεοκοπημένη», σελ. 7 & 14.

⁸ ISDA declares Greek credit event, CDS payments triggered, Reuters, Reporting by Daniel Bases, 09-Mar-2012.

χρέους προς ΑΕΠ, από 162 % που ήτανε στο 3^ο τρίμηνο του 2011 (επιδεινώθηκε στο 172 % στα τέλη του 2011), με αντικειμενικό στόχο να μειωθεί στο 120% μέχρι το 2020.⁹

Εντούτοις, η διαμόρφωση του πακέτου δανειοδότησης των € 130 δις παραμένει ασαφής, καθώς οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ απέτυχαν οικτρά να προβλέψουν τη βαθιά ύφεση που προκαλούσε στην ελληνική οικονομία η *νεοφιλελεύθερη* πολιτική των *προ-κυκλικών* μέτρων της «*εσωτερικής υποτίμησης*», που με εμμονή εφήρμοζε. Λόγω χάριν, το ΔΝΤ προέβλεψε ότι το ΑΕΠ της χώρας θα συρρικνωνόταν κατά - 3.3% το 2011, κι αυτό καταρρακώθηκε πέραν του - 7%, ένα επίπεδο ρεκόρ στην ιστορία της χώρας μας, πλην της κατοχής του αιματηρού Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ως συνέπεια, η πλειοψηφία των πολιτών της ζει μέσα στην *εξαθλίωση*, την *ανεργία* και τη *φτώχεια*. Πλην όμως, επικρίνει την Ελλάδα, ότι δεν έχει παρουσιάσει πρόοδο στη δημοσιονομική εξυγίανση και στη δομική προσαρμογή μέσω *ιδιωτικοποιήσεων*, όπου το ΔΝΤ εσφαλμένα αναμένει εισπράξεις ύψους € 50 δις μεσοπρόθεσμα από αποκρατικοποιήσεις του ελληνικού δημοσίου, και δεν αντιλαμβάνονται οι αξιωματούχοι του, ότι οι μετοχές των εισηγμένων εταιριών στο ΧΑΑ έχουν χάσει το 90% της αξίας τους, και ένας επενδυτής θα μπορούσε να τις αγοράσει, μόνο με 20 δις ευρώ!

Ως γνωστό, η Ελληνική Βουλή, σε μία 'επεισοδιακή' συνεδρίαση (13-2-2012) εν μέσω πολλαπλών διαγραφών διαφωνούντων βουλευτών, υπερψήφισε (199 βουλευτές 'ναι' και 74 'όχι') το νομοσχέδιο της έγκρισης του *PSI* και της *Δανειακής Σύμβασης* των € 130 δις ευρώ. Τα δύο μεγάλα κόμματα τα οποία εναλλάσσονται στην *εξουσία* επί 37 ολόκληρα χρόνια και μέσω κυβερνητικής διαφθοράς, δημοσιονομικής κραιπάλης και πρωτοφανούς ανευθυνότητας οδήγησαν τη χώρα σε *de facto* χρεοκοπία, απέδειξαν για μία ακόμη φορά πως θα την οδηγήσουν και στην *επίσημη "de jure"* χρεοκοπία. Με εμφανή αυταρχισμό θυσίασαν στον βωμό της «κομματικής πειθαρχίας» τον «θεσμό της δημοκρατίας», και ενώ το κέντρο της Αθήνας είχε μετατραπεί σε πεδίο μάχης, ψήφισαν το Β' Μνημόνιο της *υποτέλειας* της χώρας στους ξένους δανειστές της. Το *πολιτικό λάθος της κυβέρνησης* αυτή τη φορά θα είναι *ολέθριο*, επειδή, αφ' ενός μετατρέπει την Ελλάδα σε *δουλοπαροικία μακροχρόνιας* εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, αφ' ετέρου, εν μέσω οξείας ύφεσης πρέπει να εφαρμόσει υπό την επιτήρηση του ΔΝΤ, ένα νέο πακέτο *αυστηρής δημοσιονομικής λιτότητας*, με πιο οδυνηρές συνέπειες για την κοινωνία και τις επιχειρήσεις.

Η γνώμη του γράφοντος είναι, ότι τα άκριτα μέτρα της *αυστηρής λιτότητας* που επιβάλλει η *τρόικα* για να παραμείνει η Ελλάδα στην νομισματική ζώνη του Ευρώ δεν αποτελούν λύση. Αντιθέτως, καταστρέφουν τον κοινωνικό ιστό και οδηγούν την χώρα σε συνεχιζόμενη βαθιά ύφεση, ενώ μακροπρόθεσμα, εάν συνεχιστούν, με τις αδιέξοδες λύσης του *PSI* και τις επιμηκύνσεις των δανείων που διέπονται από ξένο δίκαιο, χωρίς τις προοπτικές *αναπτυξιακού προγράμματος*, η χώρα πρέπει να *εγκαταλείψει* το ευρώ, διότι *απειλείται η εθνική κυριαρχία* και η *ανεξαρτησία* της.

Μολονότι η επιτυχία του *PSI* θα επιτρέψει *παροδικά* την κυβέρνηση να μην προχωρήσει στο δυσάρεστο φαινόμενο της *αθέτησης* πληρωμών με επακόλουθο την *άτακτη* χρεοκοπία στις 20 Μαρτίου, εμείς αμφισβητούμε ότι το *δημόσιο χρέος* είναι *βιώσιμο* για τους εξής λόγους:

Όσον αφορά το περιβόητο *PSI*, το ποσό της *μερικής διαγραφής του χρέους* ανέρχεται στα € 106 δις. Πλην όμως, πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι με την *αναγκαστική ανταλλαγή του 95.7% των παλαιών ομολόγων με νέα ομόλογα*, το συσσωρευμένο δημόσιο χρέος το οποίο ανέρχεται στα € 368 δις (Δεκέμβριος 2011) μειώνεται κατά € 197 δις (€ 206 δις × .957). Δηλαδή, το

⁹ EURO SUMMIT STATEMENT, Countries under adjustment programme, Brussels, 26 October 2011.

εναπομένον παλαιό χρέος μειώνεται από το διαγραφέν χρέος των € 197 δις, στο ποσό των € 171 δις και ταυτόχρονα αυξάνεται με την ανταλλαγή των ομολόγων από τα καινούργια ομόλογα ονομαστικής αξίας € 62 δις (€197 δις ×.315). Έτσι το συνολικό δημόσιο χρέος συμψηφίζεται στο ποσό των € 233 δις, το οποίο είναι μικρότερο του δημοσίου χρέους του 2007 (€ 240 δις) και ποσοστιαίως αντιστοιχεί στο 110% του συρρικνωμένου ΑΕΠ (€ 212 δις) του 2011. Δηλαδή, μικρότερο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες, εάν δεν υπήρχαν άλλα βάρη, του στόχου της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους (αναλογία 120% του χρέους προς ΑΕΠ) έως το 2020, που η ΕΕ και το ΔΝΤ εκτιμούν ότι με το *PSI* και την Β' δανειακή σύμβαση των € 130 δις, ο στόχος του 120% θα επιτευχθεί.

Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα, διότι υπάρχουν βάρη και μάλιστα σημαντικά, που επιβραβιώνουν την λαϊκή παροιμία ότι «πίσω έχει η αγλάδα την ουρά». Και πράγματι η ουρά είναι μεγάλη, γι αυτό δεν είναι συνετοί οι πανηγυρισμοί όταν κανείς δεν γνωρίζει τι τον περιμένει. Το «*haircut*» των € 106 δις, για το οποίο οι βουλευτές των δύο εναλλασσομένων κομμάτων στην εξουσία και οι υπουργοί της κυβέρνησης επιδεικτικά πανηγύριζαν, δεν αποτελεί μια μεμονωμένη πράξη όπως στην περίπτωση της Αργεντινής, η οποία διέγραψε μονομερώς το χρέος της κατά 70%, το οποίο ήταν κατά πολύ μικρότερο (€ 130 δις), αποδέσμευσε το εθνικό της νόμισμα, το *peso*, από το δολάριο, ακλούθησε η υποτίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας του *peso*, και διέκοψε την συνεργασία της με το ΔΝΤ.¹⁰ Μετά τις αρχικές χαώδεις συνθήκες, που συνήθως προκαλεί η διάλυση μιας νομισματικής ένωσης, συν τω χρόνω, με την βούληση της κυβέρνησης και την στήριξη των πολιτών της εξήλθε σταδιακά από το *τουνέλ* της οικονομικής εξαθλίωσης, με ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ, αρχικά της τάξεως του 8% ετησίως, και συσσωρευτικά αύξηση άνω του 60%.

Όμως, η περίπτωση του χρέους της Ελλάδος είναι διαφορετική απ' αυτή της Αργεντινής: έγινε αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους, καθώς το *PSI* συνιστά μερική διαγραφή του χρέους ύψους € 197 δις που ανήκει στους ιδιώτες επενδυτές το οποίο ανταλλάχθηκε στο 31.5 % της ονομαστικής του αξίας των παλαιών ομολογίων με την ενεργοποίηση των CAC'S, των ρητρών αναγκαστικής συμμετοχής. Έτσι, επετεύχθη η ανταλλαγή ονομαστικής αξίας € 62 δις νέων ομολόγων με ημερομηνία εκπνοής από 11 έως 30 χρόνια, μέχρι το 2042. Το Greek *PSI* αποτελεί την μεγαλύτερη στα χρηματοπιστωτικά χρονικά αναδιάρθρωση δημόσιου χρέους μιας ήδη χρεοκοπημένης χώρας, και είναι περίπλοκη, γιατί οι ιθύνοντες των περίοπτων οργανισμών της ΕΕ και του ΔΝΤ προσπάθησαν δια της *περιπλοκότητας* έντεχνα να συγκαλύψουν την αποτυχία ενός ολόκληρου νομισματικού συστήματος, και τελικά μπέρδεψαν και τους ίδιους, αλλά και τους υπουργούς που χειρίζονταν την υπόθεση του *PSI* και πανηγύριζαν μια *πύρρεια* νίκη.

Η ουρά του *PSI* είναι μεγάλη, διότι πρέπει να συνυπολογίσουμε το κόστος της ανά-κεφαλαιοποίησης των 'ελληνικών' τραπεζών το οποίο σύμφωνα με τον τακτικό προϋπολογισμό του 2012 προβλέπεται στα € 32 δις,¹¹ και τώρα πληροφορούμεθα από ξένους αναλυτές ότι έχει αναθεωρηθεί στο επίπεδο των € 50 δις, λόγω της δραματικής ύφεσης της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον, πρέπει να προσθέσουμε και το 'γλειφιτζούρι' των € 30 δις που προσφέρουν οι Ευρωπαϊκές αρχές μέσω του *EFSF*, ως δώρο στους κατόχους των νέων ομολόγων για να ανέλθει η ονομαστική αξία στο 46.5 %. Εδώ, όμως δεν τελειώνει η *σισύφεια* προσπάθεια του αναλυτή, γιατί πρέπει να προστεθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2011, που επισήμως έχει ανακοινωθεί ότι ανέρχεται στα € 22 δις (€ 17 δις τόκοι + € 5 δις το *πρωτογενές έλλειμμα*). Δυστυχώς, οι πολίτες μόνο τα € 5 δις άκουσαν από τα χείλη του πρωθυπουργού στο διάγγελμα του προς τον ελληνικό λαό, ως η βασική αιτία που καθιστά αναγκαίες τις θυσίες του λαού για να γίνει ανταγωνιστική η ελληνική οικονομία.

¹⁰ Paul Blustein, "And the Money Kept Rolling In (And Out)", The World Bank, Wall Street, The IMF, and the Bankrupting of Argentina, Public Affairs, New York, 2006.

¹¹ Σπύρος Λαβδιώτης, " Η Συνέχεια της Τραγωδίας του Ευρώ: Τακτικός Προϋπολογισμός του 2012", 19-1-2012. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Τρίτο Μάτι, τεύχος Φεβρουαρίου 2012.

Το πώς θα γίνει ανταγωνιστική η ελληνική οικονομία με την συρρίκνωση μόνο των εισοδημάτων, της συνταγής της *Laissez faire* που εφαρμόζει με αφοσίωση η κυβέρνηση, δηλαδή, του κλασσικού φιλελευθερισμού του 18^{ου} αιώνα, μέσω της περιφημής ‘άενας μηχανής’ του *Adam Smith* και του *J.B.Say*, η οποία με τη βοήθεια του «αόρατου χεριού» πάντοτε «αυτο- διορθώνει», δεν έχει ακόμη διευκρινισθεί. Παραταύτα, προτείνονται ως λύση οι συνεχείς περικοπές των εργατικών μισθών με έρεισμα, ότι είναι ανώτεροι της Πορτογαλίας και της Μολδαβίας, και των επιδομάτων ανεργίας που ήδη είναι κάτω από το *επίπεδο διαβίωσης* (€ 361 μηνιαίως). Για το τελευταίο, μάλιστα, οι κλασσικοί είχαν επισημάνει, ότι ο *ελάχιστος μισθός (minimum wage)* δεν πρέπει να είναι κατώτερος του «μισθού συντήρησης», γιατί εάν πεθάνουν οι εργαζόμενοι ποιός θα δημιουργήσει την *υπεραξία*.

Και συν αυτών, η περιβόητη τρόικα, με προπομπό το ΔΝΤ, εμμένει ότι οι «εφεδρείες» και οι απολύσεις στον ‘αμαρτωλό’ δημόσιο τομέα πρέπει να επιταχυνθούν μαζί και οι *οριζόντιες* περικοπές στις συντάξεις (όχι όμως οι δύο ή τρεις συντάξεις ενός και μόνο δικαιούχου), και ιδίως η πρότυπη ελληνική καινοτομία του ‘εφ’ άπαξ’ πρέπει να εξαφανισθεί από προσώπου γης. Το τι θα γίνει με τους πολυπληθείς ανέργους, και με τους νέους που άρχισαν να μεταναστεύουν σε τόπους μακρινούς, το κλασσικό μοντέλο του φιλελευθερισμού ‘υποθέτει’ ότι αυτό το φαινόμενο μόνο *παροδικώς* μπορεί να ισχύσει στην μακριά πορεία (*long run*) της οικονομικής διαδικασίας. Διότι δεν υπάρχει «*ακούσια ανεργία*», *όποιος θέλει να εργασθεί μπορεί να βρει άμεσα δουλειά μειώνοντας την αμοιβή του. Μόνο αυτοί που δεν θέλουν να εργασθούν, οι σκνηροί και οι τεμπέληδες δεν έχουν εργασία. Δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα όπως, η «ακούσια ανεργία», το σύστημα πάντα λειτουργεί τέλεια με την βοήθεια της Θείας Πρόνοιας στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης.*

Με την ως άνω θεωρία ως υπόβαθρο, οι θιασώτες της *Laissez faire οικονομίας* παλινόστησαν το κλασσικό δόγμα στη σύγχρονη εποχή, αλλά στην Ελλάδα με πιο άγρια κι απάνθρωπη μορφή, διότι δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι δημοκρατικοί θεσμοί και η άρχουσα ελίτ των πολιτικών έγινε ένα πλέγμα με την οικονομική ελίτ στην οποία δεσπόζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Έτσι, μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 οι πολιτικοί της χώρας χάριν της εξουσίας, αθέτησαν τη λαϊκή ετυμηγορία και μεταβίβασαν σταδιακά από το 2009 και μετά τις κολοσσιαίες ζημιές των ‘δήθεν’ ελληνικών τραπεζών στον προϋπολογισμό του κράτους. Ως αποτέλεσμα, επιδεινώθηκε η εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και μέσα στο περιβάλλον του αχαλίνωτου καπιταλισμού της παγκοσμιοποίησης των αγορών, με την άνοδο των επιτοκίων δανεισμού λόγω της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου της χώρας, επήλθε το “*coup de grace*” της χρεοκοπίας. Κι αντί οι πολιτικοί, βλέποντας τον όλεθρο προς τα μάτια τους να αντιμετωπίσουν με ευθυκρισία την κρίση, άρχισαν να παίζουν με τις λέξεις, κι ως νέοι σοφιστές τη *διγλωσσία* χρησιμοποίησαν εμπαιζοντας έναν ολόκληρο λαό. Με το αρχαίο «*σώζειν*» τη χώρα από την χρεοκοπία υπογράφηκε το Α’ Μνημόνιο της κοινωνικής εξαθλίωσης, και με το *PSI*, το Β’ Μνημόνιο της δανειακής σύμβασης της εθνικής υποτέλειας.

Κι αυτό, διότι με το *PSI* και την δανειακή σύμβαση των € 130 δις, η οποία βαπτίσθηκε «*βοήθεια χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας*», το δημόσιο χρέος μετατρέπεται σε 80% υπό ξένο δίκαιο και το 20% πλέον υπόκειται στο ελληνικό δίκαιο. Συνεπώς, στην περίπτωση που ακολουθηθεί η *μόνη βιώσιμη λύση* επανεκκίνησης και συν τω χρόνo ανάκαμψης της οικονομίας μας, που την αποτελεί η *επιστροφή στο εθνικό μας νόμισμα*, τα προβλήματα αποπληρωμής του χρέους θα είναι μακροχρόνια, λόγω του ότι απαιτείται συνάλλαγμα. Το ολέθριο σφάλμα της υπερψήφησης από την Ελληνική Βουλή του πακέτου της νέας δανειακής σύμβασης είναι εμφανές για τους εξής δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, το επιχείρημα της κυβέρνησης ότι διαγράφονται μέσω του *PSI* € 106 δις από το δημόσιο χρέος και έτσι μειώνεται το συσσωρευτικό χρέος από το αντίστοιχο ποσό, δεν είναι αληθές. Το κόστος του *PSI*, όπως προαναφέρθηκε, περιλαμβάνει την αγορά των βραχυπρόθεσμων ομολογιών του *EFSS* αξίας € 30 δις, την ανά-κεφαλαιοποίηση των τραπεζών που ανέρχεται στα € 50 δις, την κάλυψη των ζημιών που υπέστησαν από το «*κούρεμα*» τα ασφαλιστικά ταμεία που υπολογίζονται γύρω στα € 12 δις, και το ποσό των € 5 δις για δεδουλευμένους τόκους των παλαιών ομολόγων τα οποία ανταλλάχτηκαν με τα νέα.

Συνεπώς, το σύνολο του κόστους του *PSI* για το ελληνικό δημόσιο ανέρχεται στα € 97 δις και από το συσσωρευτικό δημόσιο χρέος διαγράφεται το ποσό των € 197 δις ονομαστικής αξίας των παλαιών ομολογιών και εισέρχεται το ποσό των € 62 δις ονομαστικής αξίας των νέων ομολόγων. Ως αποτέλεσμα, το νέο χρέος ανέρχεται στα € 159 δις, εξαιρώντας προς το παρόν το έλλειμμα του προϋπολογισμού του 2011, και υπό την προϋπόθεση ότι η ανά-κεφαλαιοποίηση των τραπεζών δεν υπερβαίνει τα € 50 δις. Έτσι η μείωση του δημοσίου χρέους καθαρώς λόγω του *PSI* εκτιμάται στα €38 δις (€ 197- € 159).¹² Άρα, το δημόσιο χρέος μετά το *PSI* ανέρχεται στα € 330 δις (€ 171 δις + € 159 δις). Με την προσθήκη του δημοσιονομικού ελλείμματος των € 22 δις (2011), αφ' ενός το συσσωρευτικό δημόσιο χρέος αυξάνεται στα € 352 δις, αφ' ετέρου το ποσό δανειοδότησης ανέρχεται στα € 181 δις (€ 159 δις + € 22 δις) και υπερβαίνει σημαντικά τη δανειακή σύμβαση των € 130 δις. Τα επιπλέον απαιτούμενα κεφάλαια αξίας περίπου € 50 δις, η Ελλάδα δεν τα έχει και το ερώτημα είναι από θα τα βρει για να αποφύγει τη χρεοκοπία. Εξ ου και το ΔΝΤ στην πρόσφατη τριμηνιαία έκθεση αναθεωρεί το πακέτο διάσωσης στα € 174 δις από τα € 130 δις, ενώ ο Τύπος ομιλεί για ένα Γ' Μνημόνιο σωτηρίας από τη χρεοκοπία.¹³

Ο δεύτερος βασικός λόγος που καθιστά ολέθρια την νέα δανειακή σύμβαση αφορά το ΑΕΠ της χώρας. Το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα με την δραματική συρρίκνωση του ΑΕΠ και της καλλάζουσας ανεργίας τα τελευταία δύο χρόνια, είναι ότι η δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζει η τρόικα είναι *προ-κυκλική*. Δηλαδή, η ελληνική κυβέρνηση δεσμεύεται να περιορίζει τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ η οικονομία βρίσκεται σε βαθιά ύφεση, κι ως συνέπεια η αναλογία του δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ αντί να μειωθεί, εκτοξεύεται στο 172% του ΑΕΠ στα τέλη του 2011. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της διετίας, η κυβέρνηση επέβαλε άκριτα μέτρα περικοπής των δημοσίων δαπανών κατά 10% του ΑΕΠ, χωρίς κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα επενδύσεων για να απορροφηθεί η μαζική ανεργία. Απλά, η χώρα υπερχρεώθηκε με επιπρόσθετα δάνεια € 73 δις και πληρωμές τόκων εξυπηρέτησης των δανείων της τάξεως των € 30 δις! Ως φυσικό, η οικονομία επιτάχυνε τους *πωτικούς* ρυθμούς και συνεχίζει να συρρικνώνεται, κάνοντας ακόμη πιο δύσκολη, εάν όχι αδύνατη, την επίτευξη του στόχου των εσόδων για να μειωθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα. Οι προβλέψεις του ΔΝΤ επανειλημμένα έχουν *υποτιμήσει* τις αρνητικές επιπτώσεις των αυστηρών μέτρων λιτότητας στο ΑΕΠ της χώρας.

Πως είναι δυνατόν αυτή η *νέο-φιλευλεύθερη* πολιτική που εφαρμόζει η ΕΕ και το ΔΝΤ, η οποία είναι διαμετρικώς αντίθετη με εκείνη που πρότεινε ο μεγαλύτερος οικονομολόγος του 20^{ου} αιώνα, ο J.M.Keynes, να είναι αποτελεσματική; Υπάρχει μόνο ένας τρόπος, να βασίζεται σε αισιόδοξες, εξωπραγματικές υποθέσεις. Αυτό ακριβώς συνέβη, καθ' όλη τη διάρκεια της υπαγωγής της Ελλάδος στον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης, με επιτηρητή το ΔΝΤ. Το σενάριο επίτευξης του στόχου του 120% χρέους προς ΑΕΠ, βασίζεται σε υπερβολικά αισιόδοξες υποθέσεις. Όπως, το *Greek PSI*, όπου τα οφέλη είναι ελάχιστα, καθώς το δημόσιο χρέος επανέρχεται στα € 352 δις (168% του ΑΕΠ) και θα αυξηθεί περαιτέρω μέχρι το 2014, διότι δεν περιλαμβάνει τους τόκους οι οποίοι συμψηφίζονται με την επιστροφή των κερδών από τα ελληνικά ομόλογα που απεκόμισε η ΕΚΤ. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα απέφυγε το «κούρεμα» ως «διοικητικός τομέας» (*official sector*) μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος, και φυσικά μαζί και το ΔΝΤ, που κατέχουν *συνολικά ονομαστικής αξίας* € 162 δις ελληνικών ομολόγων. Σ Α 22-3-2012

¹² Το ποσό των € 38 δις διαφέρει από το ποσό των € 27 δις της έκθεσης της UBS, που διαδόθηκε στον τύπο και στο διαδίκτυο με τίτλο: “Greece’s orderly default – the first in a series” (12 Μαρτίου 2012). Η διαφορά οφείλεται στο ότι περιλαμβάνει το έλλειμμα του 2012 και πληρωμές για τις ελληνικές ομολογίες της ΕΚΤ.

¹³ Πρέπει να σημειωθεί, ότι δεν γνωρίζουμε ακόμη, (το *PSI* των ομολόγων σε ξένο δίκαιο ολοκληρώνεται στις 12 Απριλίου) τα νέα χρεολύσια για το 2012, ενώ οι τόκοι εξυπηρέτησης του χρέους θα καθορισθούν από τον τρόπο με τον οποίο η ΕΚΤ θα επιστρέψει τα κέρδη από την αγορά των ελληνικών ομολόγων.